

'Uncle Sam says it's not done', zegt een sojahandelaar uit de Amerikaanse staat Iowa over het ontbreken van een etiketteringsplicht voor gmo-producten in zijn land. Hij is daarom op zoek naar meer biologische sojaboeren, zodat hij zich met een organic (biologisch) product toch in de markt kan onderscheiden. Organic is in de Verenigde Staten het label voor 'gentechnisch vrij' geworden. Mede hierdoor maakt de markt voor het biologische product in de VS een ongekende groei door. Organic wordt meer en meer mainstream.

Organic is in Verenigde label voor gentech

Amerikaanse bio-boomers

BUITENLAND
Met een grote variatie aan producten en veelbelovende verhalen presenteren Amerikaanse producenten en handelaren in februari hun waar in het Haagse hotel Sofitel. Soja-desserts, ijs, frisdranken in blik, convenience food, diepgevroren groenten, kaas voor veganisten, maar ook onbewerkte grondstoffen: mais, soja(meel) en andere granen. Alles gegarandeerd gentechnisch vrij. Het topje van de ijsberg uit een land waar van alle producten die in een gewone supermarkt te verkrijgen zijn ook een biologische variant te koop is, vertelt Mark Retzlöff, directeur van de Organic Trade Association. In de folders prijken foto's van uitgestrekte akkers met monoculturen, maar wel biologisch. De bedrijven waren op doorreis naar de BioFach in Neurenberg. Het pr-materiaal oogt luxe; de meeste bedrijven zijn via een eigen website op internet bereikbaar. De vertegenwoordigers van de bedrijven blaken van zelfvertrouwen; biologisch is in Amerika immers big business geworden en er moeten markten worden veroverd. Ook de Nederlandse.

Organic goes mainstream

Grote investeerders staan in de Verenigde Staten niet meer huiverig tegenover de, inmiddels stabiele, biologische sector. Multinationale ondernemingen, zoals Heinz en Quaker Oats, raken betrokken bij de biologische markt. Grote biologische merken komen op. De verkoop via supermarkten neemt explosief toe. Eén procent van de totale voedselproductie in de VS is biologisch. De omzet in 1997 was ruim vier miljard dollar. De afgelopen vijf jaar is de omzet met 42 procent gestegen. Daarin is vlees en kip, dat pas sinds begin dit jaar organic mag heten, nog niet meegerekend. De sector verwacht in 2000 de zeven miljard dollar te bereiken. Booming business voor de Amerikanen, die zich met een stabiele thuismarkt meer op de export willen gaan richten. Japan en andere Aziatische landen zijn al belangrijke afzetgebieden, evenals Europa, waar ze nog vastere voet aan de grond willen krijgen.

GMO afgewezen

Het Amerikaanse biologische product zal vrij blijven van genetisch gemodificeerde ingre-

diënten, sinds vorig jaar een voorstel van het Amerikaanse landbouwministerie USDA (United States Department of Agriculture) door een publieke inspraakronde volledig is weggestemd. De 275.000 reacties van het Amerikaanse publiek tijdens een 135 dagen durende inspraakperiode overtroffen eerdere inspraakkwestes. Het landbouwministerie vindt het belangrijk dat de consument hierin zijn zin krijgt. Ook het bestralen van biologisch voedsel werd weggestemd. Vanwege het ontbreken van regels voor etikettering voor gmo-producten zoals wij die wel in Europa kennen (volgens de sprekers onder druk van Monsanto), staat organic in de VS inmiddels voor 'gentechnisch vrij'. De Amerikanen werken nu hard aan waterdichte systemen voor kwaliteitszorg. Besmetting van gentechgewassen moet voor honderd procent worden uitgesloten om de betrouwbaarheid van de producten niet in het geding te brengen.

Kwaliteitszorg hot issue

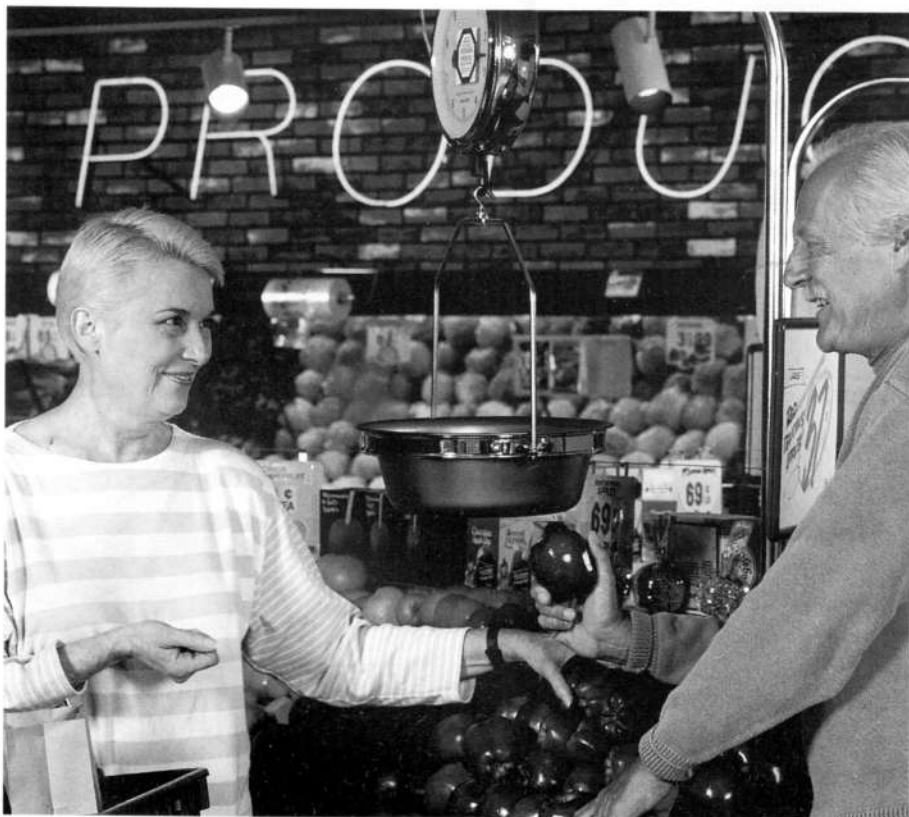
Aan kwaliteitszorg besteden de Amerikanen dan ook veel aandacht. De hele agroketen, vanaf de zaadproductie, groei, oogst tot en met het

Het landbouwministerie ontwerpt momenteel federale regelgeving voor de biologische landbouw. Dat is onder meer van belang met het oog op het verlagen van de drempel voor export. Veertig procent van de Amerikaanse biologische boeren wil meer voor de buitenlandse markt gaan produceren. (Foto Ekoland)

transport, staat onder permanente controle, aldus graanhandelaar Dave Wilcox van Frontier Commodities. Met DNA-testen, onder meer afkomstig van Monsanto – die het bedrijf zelf voor zijn veldtesten gebruikte – worden zaad, gewas en product gedurende de hele keten gescreend. De procedures worden voortdurend verscherpt om besmettingsgevaar volledig uit te sluiten. 60% van de Amerikaanse soja is afkomstig van genetisch gemanipuleerd zaad, maar dit aandeel stabiliseert zich nu. Peter Shortridge van Northland Organic legt uit dat met de komst van genetisch gemodificeerde gewassen bij de controle van de biologische productie de nadruk is verlegd van een procesgerichte benadering naar een productgerichte benadering met gebruik van testen voor GMO (en pesticiden). Het Amerikaanse systeem zit volgens de sprekers waterdicht in elkaar: de afkomst van het product kan op ieder moment getraceerd kan worden.

Staten vrij klaar voor Europese markt

Europa biedt kansen

Die intentie is ook duidelijk voelbaar tijdens de promotieactiviteiten van de Amerikaanse bedrijven, die in de veronderstelling zijn dat de Nederlandse houding ten aanzien van gmo-gewassen niet onderdoet voor het kritische Groot-Brittannië, waar inmiddels een rechtszaak tegen Monsanto loopt. De Engelse overheid heeft pas op de plaats gemaakt als het gaat om de toelating van gmo-gewassen (zie Ekoland 1999/1). William Knudsen van Smucker Quality Beverages is van mening dat de hele gmo-kwestie de Amerikaanse biosector enorme kansen biedt. Tegenstanders van genetische modificatie kiezen het zekere voor het onzekere en kopen biologische voedingsmiddelen. Voor de Amerikaanse consument staat zijn gezondheid voorop. De biologische klant maakt zich vooral druk over groeihormonen, genetische modificatie en pesticiden-gebruik en in positieve zin over smaak en versheid.

Certificering lappendeken

In de VS is certificering in handen van 49 certificerende organisaties. De organisaties (overheidsinstellingen, non-profit en commerciële organisaties) hanteren allemaal zo hun eigen regels, die overigens niet ver uiteen lopen. Deze variatie schijnt niets af te doen aan het grote vertrouwen dat de Amerikaanse consument heeft in organic labels, aldus Retzloff. Regelgeving en beleid in de vijftig Amerikaanse staten is net zo divers, of ontbreekt geheel. Het landbouwministerie werkt momenteel aan de voorbereiding van federale regelgeving, die uniformiteit in de regels voor biologische productie in de verschillende staten moet brengen. Maar dat is niet altijd eenvoudig in een land waar gebieden qua klimaat en bodemgesteldheid ver uiteen lopen. Uniformiteit is echter van belang met het oog op het verlagen van de drempel voor export. Veertig procent van de veelal jonge – Amerikaanse biologische boeren wil meer voor de export gaan produceren.

Wereldhandel

Terwijl Nederland een aanzienlijk deel van de biologische productie van eigen bodem exporteert en vervolgens weer diepgevroren broccoli en convenience food importeert, vraag je je af of lokale producten niet meer voldoen. Dat wordt moeilijk bij tacochips en wilde rijstsoorten, maar of gerookte hennepkaas uit Californië nou zoveel beter is dan Hollandse Eko-kaas is maar de vraag. Feit blijft dat het aanbod biologische producten van overzee er met het verder openen van de grenzen voor de wereldhandel zeker niet kleiner op zal worden.

Het Amerikaanse biologische product blijft vrij van genetisch gemodificeerde ingrediënten. Een belangrijke zekerheid voor Amerikaanse consumenten die kiest voor gezondheid. (Foto Ekoland)

Annemieke van Roekel
Freelance journalist